

Stanislava Vrbková

Rok 2012 v Regionálním muzeu v Mikulově

Rokem 2012 uzavřelo mikulovské muzeum první desetiletí své činnosti spojené s Jihomoravským krajem, od roku 2003 svým novým zřizovatelem. Bylo to desetiletí práce úzce spojené s regionem, jeho poznáváním a dokumentací, zároveň čas naplněný předáváním kulturních hodnot svému kraji. V rámci velkorysých koncepcí se však současně uskutečňovaly a uskutečňují i významné projekty výrazně přesahující region, často i hranice republiky.

Bylo tomu tak i v roce 2012, který proběhl ve znamení příprav i realizace dlouhodobých plánů. Především je třeba zmínit projekty Obnova zahradních teras barokové zahrady u zámku v Mikulově a Stabilizace opěrných zdí areálu zámku v Mikulově. Na první z nich byla z fondů Evropské unie prostřednictvím Regionálního operačního programu Jihovýchod získána dotace cca 22 milionů Kč, na druhý byla Operačním programem Životní prostředí poskytnuta částka 15 milionů Kč. Oba projekty si kladou za cíl vybudování raně barokní zahrady, nejedná se však o důslednou obnovu podoby parku, jaký zde kdysi byl, nýbrž o jakousi reminiscenci, o evokaci tohoto stavu, a to i s využitím prvků v baroku neužívaných. Statické zajištění rozpadajících se teras je přitom nutnou podmínkou k tomu, aby se mohlo začít se zahradnickými pracemi. Perličkou úprav bude obnova schodiště, které od počátku 18. století propojovalo salu terenu, tyčící se vysoko nad terénem, s geometrickou zahradou pod ní. Ve své době bylo unikátním stavebním prvkem i uměleckým dílem. V roce 2012 se konaly přípravné práce k realizaci obou projektů.

Zámek jako každý historický objekt vyžaduje značný objem neustálých oprav a náročnou údržbu. Zjištěný havarijní stav barokních mříží při vstupu do zámecké zahrady a mříží na horním nádvoří si vynutil provedení komplexního restaurátorského průzkumu včetně návrhu řešení a přípravy rozpočtu, sloužícího jako podklad pro žádost o dotaci na jejich záchranu. V roce 2012 byla také zahájena nákladná výměna velké části kanalizace mikulovského zámku, s plánovaným ukončením v roce následujícím. Tato oprava je náročná nejen z pohledu odborného provedení, ale také komplikovaná s ohledem na nezbytnost organizačního zabezpečení provozu instituce – zajištění turistické sezony a zároveň i souběhu celé řady kulturních akcí, pronájmů, v neposlední řadě též bezpečnosti všech návštěvníků muzea.

Dalším z dlouhodobých záměrů muzea je vybudování archeologického parku na světoznámé lokalitě u Dolních Věstonic a Pavlova, který představí tamní jedinečné vykopávky z dob lovců mamutů. Toto území, v době paleolitu jedno z nejobydlenejších v Evropě, se tak zařadí k jedinečným lokalitám spolu s německým Neandertalem a rakouským Willendorфом nejen svým významem, kam nepochybně patří, ale též úrovní prezentace vědeckého výzkumu. Přípravy projektu Archeologický park Pavlov vrcholily v samotném závěru roku 2012 tak, aby na konci ledna 2013 mohla být podána žádost o jeho realizaci k Regionálnímu operačnímu programu Jihovýchod. Vybudování archeoparku by mělo stát 96,5 milionu Kč.

Mimořádné péče se v roce 2012 dostalo svěřeným předmětům sbírkové povahy. Vyvrcholily dlouhodobé přípravy celkového přesunu depozitářů a jednotlivých sbírek v návaznosti na uvolnění druhého podlaží zámku po odchodu Moravské galerie v Brně, která zde měla do roku 2009 svůj detašovaný depozitář. Muzejní sbírky tak získaly nové prostory vyhovující jak po stránce klimatické a bezpečnostní, tak i logistické. Vyřešen byl též problém s omezeným místem pro další růst sbírek a zároveň s nedostatkem výstavních prostor.

Co se týče další péče o sbírky, budíž zmíněny ještě tři projekty, které významně zvyšují hodnotu některých souborů – v první řadě postupná digitalizace kolekce starých filmových záznamů, dále restaurování původní zámecké sbírky obrazů za vydatné pomoci Ministerstva kultury a Jihomoravského kraje a do třetice zahájení katalogizace starých tisků ze zámecké knihovny pod vedením odborníků z Národní knihovny České republiky.

Vernisáž výstavy *Jan Adam I. z Liechtensteina* se konala pod záštitou a za osobní účasti vládnoucího knížete Jana Adama II. Liechtensteina, kterého v Mikulově přivítali starosta města Rostislav Košťál a ředitel muzea Petr Kubín (foto Milan Karásek)

Také v roce 2012 pokračovala již osvědčená spolupráce s Vyšší odbornou školou restaurátorskou v Brně, díky níž byla provedena konzervace a restaurování keramiky z muzejních sbírek. Snahou muzea je dále rozšířit tuto spolupráci a zahrnout do pracovního záberu studentů školy také restaurování sbírky nábytku.

Kromě výstavních realizací se muzeum navenek prezentovalo podporou akcí mikulovských kulturních spolků a občanských sdružení a též i vlastními podniky. Ve spolupráci s městem Mikulovem proběhlo na zámku již devatenácté mikulovské výtvarné sympozium „dílňa“, jedno z nejstarších a nejrespektovanějších uměleckých sympozií u nás. Rovněž Mezinárodní kytarový festival, který muzeum spolupořádá, svým 26. ročníkem patří mezi nejstarší festivaly svého druhu v naší zemi. Bohužel ne ve všem se podařilo navázat na dobré tradice, a tak plánovaný další ročník proslulého mikulovského archivního sympozia, jehož je muzeum také spolupořadatelem, byl z finančních důvodů zrušen.

Z četných výstavních projektů roku 2012 je vhodné zmínit alespoň tři nejsledovanější. Mimořádnou událostí, která měla široký ohlas v médiích a přesáhla hranice regionu i státu, byla vernisáž výstavy *Jan Adam I. Liechtenstein*, jež se konala pod záštitou a za osobní účasti vládnoucího knížete Jana Adama II. Liechtensteina a jeho manželky. Neoficiálně poctil zámek svou návštěvou také Dr. Michael Salvátor von Habsburg-Lothringen.

Další výjimečnou událostí byla realizace nové stálé výstavy *Víno napříč staletími*, kterou oficiálně otevřel hejtmán Jihomoravského kraje JUDr. Michal Hašek. Pro expozici kompletně realizovanou firmou Praga Mystica, za podpory Jihomoravského kraje a Vinařského fondu, byl vyčleněn zrekonstruovaný prostor bývalé barokní konírny.

Kulturním počinem, jenž zdaleka přesáhl hranice naší republiky, a to nejen zúčastněnými umělci, ale i publicitou, byl druhý ročník festivalu art-designu *Křehký Mikulov*. Druhé setkání českých i zahraničních umělců, galeristů, sběratelů i obchodníků se současným uměleckým designem bylo rozšířeno o sběratelské preview – první malý středoevropský veletrh s art-designem.

Sezonu roku 2012 zahájilo muzeum výstavou *Jan Adam I. z Liechtensteina*. Připomněla 300 let uplynulých od smrti tohoto významného představitele knížecí rodiny Liechtensteinů, jejíž nejdůležitější državou až do poloviny 16. století byl právě Mikulov. Bohatě navštívená vernisáž výstavy přesáhla hranice regionu i státu (foto Milan Karásek)

Kníže Liechtenstein – historie a současnost (foto Milan Karásek)

Muzejní pracovníci se v průběhu roku samozřejmě věnovali také vědecké činnosti. Kromě vlastní výzkumné práce se někteří z nich významně autorsky podíleli na publikaci Historického ústavu AV ČR Praha, v.v.i., *Historický atlas měst České republiky – svazek 25 – Mikulov*. Významnou událost ve vědeckém světě znamenala konference *Theory and method in archeology* organizovaná muzeem, již se zúčastnily zahraniční vědecké špičky svého oboru.

Muzeum se obrací také k nejmladší generaci – komunikaci s ní zajišťuje realizace projektu Muzeum a škola pod zámekovou střechou. Že si program získal své místo a popularitu, jistě dokazuje statistika zúčastněných žáků a studentů a odezva ze stále vzdálenějších míst.

A ještě jeden opravdu významný úspěch je třeba zmínit – v X. ročníku Národní soutěže muzeí Gloria musaealis získala publikace *Historické vědecké přístroje v mikulovských sbírkách*, kterou vydalo muzeum v roce 2011, třetí místo v kategorii Muzejní publikace roku.

Z bohaté činnosti, již muzeum vyvíjí, její široké škály, kterou se daří zajišťovat, ale také ze stále stoupající kvality, dokazované stabilním zájmem návštěvníků, lze hodnotit muzejní rok 2012 jako dobrý rok, a to i přes všechny potíže přicházející v souvislosti se všeobecným krácením veřejných rozpočtů na kulturu.

SBÍRKOTVORNÁ ČINNOST

Práce se sbírkovým fondem se řídila směrnicí 19/2008 Režim zacházení se sbírkou Regionálního muzea v Mikulově.

Selekce

Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost zasedal 13. listopadu 2012 a doporučil ke koupi 14 sbírkových předmětů a jeden soubor předmětů o 143 kusech, vše v celkové hodnotě 48 500 Kč. Zároveň souhlasil s vyřazením 14 sbírkových předmětů. Dále byly muzejní sbírky obohaceny díky darům, vlastním výzkumům a sběrům realizovaným odbornými pracovníky.

Tezaurace

Byl proveden řádný zápis změn do Centrální evidence sbírek České republiky při Ministerstvu kultury ČR. Pokračovala postupná revize celého sbírkového fondu muzea uskutečňovaná kontrolou shodnosti zápisů do přírůstkové knihy v konfrontaci se zápisem jednotlivých podsbírek muzea v Centrální evidenci sbírek ČR.

Sbírky muzea byly kromě nákupu průběžně rozšiřovány vlastním sběrem, výzkumy a dary. Muzeum tak získalo téměř 5 000 sbírkových předmětů, které byly zapsány do chronologické evidence pod 73 přírůstkovými čísly. V rámci katalogizace bylo do druhého stupně evidence zpracováno 4 344 čísel.

V podsбірce fotografie, filmy, videozáznamy proběhla digitalizace pěti 16mm dokumentárních filmů s názvy: *Slintavka*, *Hrádky jižní Moravy* (oba 1976), *Instalace vlajkového stožáru na zámekské věži vrtulníkem* (1986), *Rozhodné slovo a Tajemství mušovského kostela* (oba 1987).

Ve spolupráci s Národním muzeem v Praze – Oddělení zámekských knihoven – byly zahájeny práce na digitalizaci a elektronické katalogizaci části sbírkového fondu mikulovské zámekské knihovny, které mají obsáhnout tisky z 16. století. V průběhu roku bylo v celém fondu identifikováno a z něj vybráno celkem 636 knih pocházejících z tohoto období.

podsírka	sbírkové předměty získané v roce 2012		počet inventárních čísel zpracovaných v rámci katalogizace v roce 2012
	počet ks	počet přírůstkových čísel	
archeologická	4 560	40	3 165
historická	11	2	31
textilní	73	17	122
výtvarného umění	1	1	
nové historie	3	2	26
vinařství	143	1	543
botanická	143	1	192
zoologická	9	1	
fotografií, pohlednic a videozáznamů	10	8	
paleontologie			78
písemnosti a staré tisky			187
	celkem	73	4 344

Renesanční malba *Svatá Apolonie* z konce 16. století restaurovaná PhDr. Pavlem Klimešem (foto Milan Karásek)

Péče o sbírky

Dle nové koncepce rozmístění a využití technických a pracovních prostor muzea byly v průběhu roku přestěhovány depozitáře archeologie a etnografie a část sbírky vinařství byla přenesena do nových prostor. Také sbírka nábytku se přesídlila do nového depozitáře a současně rozdělila do celků – zámecký mobiliář, mobiliář z 20. století a starší mobiliář pocházející z muzejních sběrů. Kovové předměty ze sbírky nábytku byly uloženy v samostatném depozitáři.

Proběhla revize a katalogizace mineralogické sbírky Marie Kristiny Dietrichstein, roz. Thun-Hohenstein (1738–1788), manželky Jana Karla Dietrichsteina.

Za účasti zástupců města byla provedena úplná inventura depozitáře Mikulovských výtvarných symposií „dílna“, jejíž díla patří do majetku města Mikulova.

Správcové sbírek v rámci povinné každoroční inventarizace desetiny souboru movitých předmětů tvořících sbírku muzea prováděli ověření fyzické existence sbírkových předmětů, porovnání inventarizovaných předmětů se záznamem ve sbírkové evidenci a posouzení stavu sbírkových předmětů s ohledem na případnou potřebu preparace, konzervace či restaurování. Revizi prošlo celkem 5 893 inventárních čísel, které pokryly 25 007 sbírkových předmětů.

Namátkovou kontrolu evidence a stavu sbírkových předmětů inventarizovaných v roce 2012 provedla inventarizační komise v lednu 2013. Nezaznamenala žádné nedostatky, ve všech případech konstatovala dodržování směrnice Režim zacházení se sbírkou Regionálního muzea v Mikulově.

Jednotlivé depozitáře a zámecká knihovna byly odpovědnými odbornými pracovníky průběžně kontrolovány a informace o stavu teploty a vlhkosti i veškerém pohybu v depozitáři byly řádně vedeny v depozitárních knihách. Kontrolu dodržování depozitárního režimu řádně provedla inventarizační komise.

Dle potřeby byly v depozitářích využívány odvlhčovače. Ve speciálně klimatizovaných výstavních vitrínách určených pro instalaci renesančního šatu Markéty Lobkowiczové a jejího manžela Václava Popela Lobkowicze v expozici *Galerie Dietrichsteinů* byla průběžně sledována a upravována relativní vlhkost prostřednictvím aktivního sorberu.

Herbářové položky botanické sbírky průběžně prošly vymrazováním, tímto postupem byla dvakrát v průběhu roku dezinfikována celá sbírka. Dodatečně bylo nalepeno sto herbářových položek ze starých sběrů.

Chemického ošetření se dočkalo 320 entomologických krabic. Zhruba 6 200 brouků čeledi *Carabidae* a 10 330 brouků ze sbírky B. Kunovského bylo opatřeno evidenčními čísly. Byla dokončena kontrola brouků ze sbírky B. Kunovského, čítající okolo 8 000 ks, z nichž téměř 4 500 muselo být nově nalepeno na lístky.

Licencovaný restaurátor PhDr. Pavel Klimeš jako dodavatel provedl restaurování barokní malby *Svatá rodina* ze 17. století a renesanční malby *Svatá Apolonie* z konce 16. století. Práce byla uzavřena vyúčtováním příspěvku ISO z Ministerstva kultury ČR. Drobnou hrobovou textilií – čepce z počátku 17. století – dodavatelsky zrestaurovala restaurátorka ak. mal. Vendulka Otavská. Byla vypracována a podána žádost o příspěvek ISO na restaurování čtyř barokních maleb a lustru.

Pracovníci restaurátorských dílen průběžně dle potřeby ošetřovali sbírkové předměty na základě požadavků správců depozitářů či kurátorů chystaných výstav. Z podsbírk vinařství byly restaurovány dřevěné dveře s železným kováním, mestůvka, dřevěná římsa z lisu a tři sudy, větráky ze sklepa, zámek, vinařské nože, fertál na mošt a čepel železného rýče. Z archeologického výzkumu provedeného v opravované mikulovské synagoze v roce 2012 byly konzervovány zde nalezené kusy dřev, železné předměty, dlaždice z podlahy, zlomky omítky, kusy tkanin a kůže a čtyři mince. Z průzkumu horního nádvoří mikulovského zámku byly konzervovány dva předměty a rekonzervováno bylo několik archeologických nálezů z Velkých Bílovic z roku 1976. Z archeologické sbírky pak byl dále ošetřen římský džbán určený jako exponát pro

novou expozici *Víno napříč staletími*. Z historické sbírky byla konzervována železná plečka, kožený kufr, židle, stojan na pušky, kovový křížek, pečetidla, historická dětská obuv a kovový vేశák. Dále bylo ošetřeno několik drobných předmětů pocházejících z průzkumu Dietrichsteinské hrobky provedeného v letech 2000–2003 a z průzkumu krypty kolegiátního kostela sv. Václava v Mikulově z roku 2012 – růžence, přívěsky, křížky, medailon a škapulíř. Průběžně probíhá konzervace a restaurování souboru historických zbraní – bylo ošetřeno deset kusů chladných zbraní a také tři ze souboru afrických zbraní. S přihlédnutím k připravované výstavě s pracovním názvem Sběratelství v Mikulově před vznikem oficiálních institucí bylo konzervováno a restaurováno také cca 30 kusů stolních a nástěnných hodin. Z podsbírký textilu byly ošetřeny židovské textilie – pokrývky hlavy, vyšívavý povijan a sametový polštářek. Dále byly konzervovány rukávnik z liščí kožešiny a součásti uniformy legionáře z období druhého čs. zahraničního odboje, plynová maska a kompletní britský battledress. Celkem bylo konzervováno 11 předmětů podsbírký vinařství, 94 podsbírký historie a 20 archeologických sbírkových předmětů.

Zápůjčky

Sbírkové předměty a výstavní komplety půjčené z muzea za účelem výstavním
Zápůjčky z předcházejících let či dlouhodobé zápůjčky:

- Městskému muzeu v Kloboukách u Brna: 101 archeologických sbírkových předmětů pro stálou expozici
- obci Pasohlávky: dva modely a dvě kopie archeologických nálezů pro archeologickou expozici v ATC Merkur

Zámecký rybník v Lednici je jedním z nejvýznamnějších hnízdišť vodního ptactva u nás. Výstava fotografií Petra Macháčka s názvem *Ptáci Zámeckého rybníka* přiblížila jeho známé i méně známé opeřené obyvatele (foto Milan Karásek)

Zápůjčky z roku 2012:

- putovní výstava Regionálního muzea v Mikulově *Hieronymus Lorm – Muž, jenž otevřel hluchoslepým svět* zapůjčena Muzeu Vyškovska (16. 1.–1. 7. 2012), Městu Turnovu – výstava v synagoze (3. 8.–30. 9. 2012) a Židovskému muzeu v Praze, pobočce Brno (1.–30. 11. 2012)
- putovní výstava Regionálního muzea v Mikulově *Moravští zemští rabíni v Mikulově* zapůjčena Židovskému muzeu v Praze, pobočce Brno (2.–31. 10. 2012)
- Správě hradu Pecka: tři vinné sudy do expozice *Kryštof Harant z Polžic a Bezdruzic*
- Národnímu památkovému ústavu Praha: textil na výstavu *Pernštejnové a jejich doba*
- městu Modřice: 34 předmětů z vinařské sbírky na výstavu *Modřické vinohrady a jejich právo od 15. do 20. století*
- pro Magdeburg Cultural History Museum: předměty z germánského hrobu z Mušova na výstavu *Otto the Great and the Roman Empire. Emperorship from Antiquity to the Middle Ages*
- reklamní agentuře CRS, a. s., Praha: 35 předmětů z vinařské sbírky na výstavu v nákupním centru Eden v Praze věnovanou vinobraní
- Masarykovu muzeu v Hodoníně: 12 předmětů – obrazů a zbraní – na výstavu *Jan Adam I. z Liechtensteina*

Sbírkové předměty půjčené vědeckým institucím a vysokým školám za účelem studijním

- Archeologickému ústavu AV ČR Brno: soubor 16 písemností týkajících se archeologického výzkumu v okolí Vodního díla Nové Mlýny, keramická nádoba, tyglík a brousky z archeologické sbírky

Projekt *Krajina železné opony* probíhal v režii studentů Fakulty umění a architektury Technické univerzity v Liberci, kteří své mnohdy neobvyklé návrhy umístili do krajiny Mikulovska. Co takhle například polní knihovna s ubytovnou? (foto Jana Frantelová)

- Ústavu archeologie a muzeologie Masarykovy univerzity Brno: 20 středověkých keramických dlaždic, keramika a další nálezy z archeologických výzkumů v Poštorné a Moravském Žižkově
- Ústavu pro pravěk a ranou dobu dějinnou Univerzity Karlovy Praha: keramika z archeologické sbírky
- Ústavu geologických věd Masarykovy univerzity Brno: kamenná industrie z jeskyně Turol

Sbírkové předměty půjčené za účelem restaurování

- Vyšší odborné restaurátorské škole v Brně: soubor keramiky z archeologických sbírek
- restaurátorům Pavlu Klimešovi dva obrazy ze zámecké galerie a Vendulce Otavské hrobový textil

Sbírkové předměty půjčené za jiným účelem

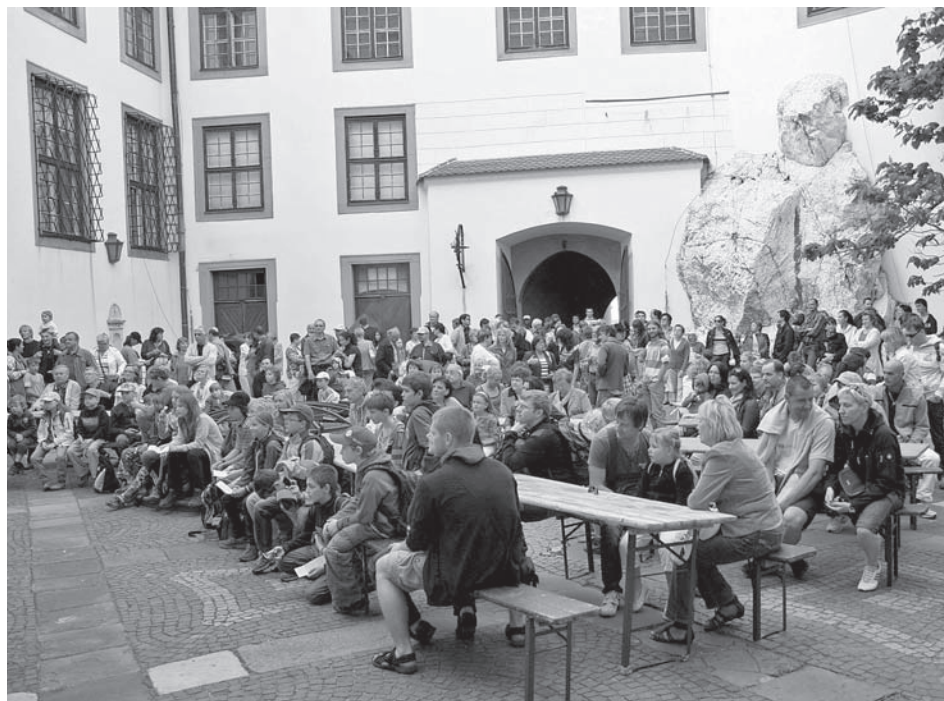
- Krajskému úřadu Jihomoravského kraje: obraz Rudolfa Gajdoše Sklepy v Pavlově a soubor broušeného skla – vybavení reprezentačních prostor

Odborná knihovna a fotoarchiv

Odborná knihovna, zaměřená vedle vzdělávací literatury na literaturu regionální, vinařskou a judaika, byla v roce 2012 doplněna o 137 knihovních jednotek. Koncem roku 2012 obsahoval knihovní fond 20 249 knihovních jednotek. Součástí fondu jsou konzervační výtisky, které jsou ukládány ve zvláštním depozitáři. Badatelům je prostřednictvím systému KRAMERIUS též zprostředkován přístup k digitálně zpracovanému historickému periodiku týdeníku Nikolsburger Wochenschrift.

X. ročník Národní soutěže muzeí Gloria musealis, Travertinový sál v Nové budově Národního muzea a předávání ceny za třetí místo v kategorii Muzejní publikace roku. Svátek pro mikulovské muzeum a pocta dr. Zdeňku Horskému

Muzejní noc 2012 začíná...
(foto Jana Frantelová)

Římské vojsko
nastupuje, bojuje, ...

Zdecimovaná setnina
Marcomania se odchází
posilnit mikulovským vínem
(foto Milan Karásek)

Ke slovu přicházejí zbraně... i múzy (foto Milan Karásek)

Zabezpečení výpůjček, prezenčně i formou meziknihovni výpůjční služby, probíhalo plynu dle potřeb uživatelů. V muzejní odborné knihovně je registrováno celkem 55 uživatelů – z řad zaměstnanců 27, z veřejnosti 28 čtenářů. Počet registrovaných výpůjček činil k 31. 12. 2012 celkem 2 008 titulů, z toho absenčních 1 923.

Pokračovala postupná rekatalogizace titulů stahováním záznamů ze Souborného katalogu ČR. V roce 2012 byly zrekatalogizovány monografie s přírůstkovými čísly 18 450 až 18 500. V rámci revize knihovního fondu postupovalo přidělování čárového kódu knihovním jednotkám – a to přírůstkovým číslem 6 000–9 999. Byly vyvázány poslední ročníky regionálních periodik, jedná se celkem o 17 kompletů – 17 přírůstkových čísel. Probíhala také krajská digitalizace knihovního fondu, celkem bylo ke zpracování připraveno cca 28 000 stran.

PREZENTACE

Regionální muzeum v Mikulově představuje ve svých prostorách na zámku řadu stálých expozic a sezonních výstav, spravuje archeologickou expozici v Dolních Věstonicích a Památník bratří Mrštíků v Divákách, pečuje o zámecký park. K výstavním účelům má od Židovské obce Brno pronajatu synagogu v Mikulově. Po dobu její rekonstrukce, s předpokládanou dobou ukončení v roce 2013, dočasně využívá jako výstavní prostor obřadní síň na mikulovském židovském hřbitově.

Expozice

● Zámek Mikulov

Expozice v prostorách zámku byly v roce 2012 rozděleny do čtyř tematických celků. Okruhy historický (Od gotiky po empír, Galerie Dietrichsteinů, Zámecká knihovna) a vinařský (Zámecký sklep s obřím sudem, Tradiční vinařství na Moravě s galerií lisů) jsou již tradiční, archeologická expozice (Římané a Germáni v kraji pod Pálavou) přibyla v roce 2007, v roce 2011 byla do zámeckých prostor z oratoře kostela sv. Václava přenesena expozice *Verbo et exemplo*, věnovaná církevním dějinám.

Vinařský okruh byl v průběhu sezony rozšířen o novou expozici – *Víno napříč staletími*. Expozice, neobvyklá svým výtvarným pojetím, souhrnně zpracovává historii a vývoj vinohradnictví a vinařství na našem území v kontextu evropských dějin. Návštěvníkovi otevírá vhledy do různých dob i různých krajů, v nichž víno a jeho produkce měly své nezastupitelné místo v kultuře i hospodářství země. Poskytuje srozumitelné a obrazové bohaté zpracované informace, využívá filmových projekcí, interaktivních a hmatových prvků. Výstavní prostor je bezbariérový.

Návštěvníkům expozic byly již druhou sezonu nabízeny prohlídky s výkladem zprostředkovaným audioprůvodci – v jazycích českém, anglickém, německém, francouzském, ruském, italském a polském. Dle očekávání je běžně využívali především zahraniční návštěvníci.

Zámecký park nabízí volně přístupnou přírodní expozici květeny Mikulovska a Hustopečska vytvořenou v botanické zahradce umístěné na jedné z teras.

● Obřadní síň na židovském hřbitově

Z důvodu rekonstrukce synagogy byla expozice *Mikulov a moravští Židé*, která zde byla v letech 2003–2010 instalována, ve svém celku zrušena. Po dohodě se Spolkem přátel židovské kultury v Mikulově vznikla v obřadní síni židovského hřbitova v Mikulově, spravované spolkem, společná expozice, mapující jednak dějiny mikulovských Židů, jednak představující zdejší významný židovský hřbitov. Expozice v této podobě zde zůstane do té doby, než bude synagoga znovu otevřena.

● Dolní Věstonice

Expozice *Věk lovců a mamutů*

Návštěvníkům expozice byly již druhou sezonu nabízeny prohlídky s výkladem zprostředkovaným audioprůvodci.

● Diváky

Památník bratří Mrštíků

Výstavy

Jan Adam I. z Liechtensteina (1657–1712)

ekonom, politik a mecenáš

V roce 2012 uběhlo 300 let od smrti knížete Jana Adama I. Liechtensteina, velké postavy knížecího rodu Liechtensteinů a zakladatele novodobého státu Knížectví Liechtenstein. U příležitosti tohoto výročí byla uspořádána putovní výstava, nad níž převzal záštitu panující liechtensteinský kníže Jan Adam II. Výstava zmapovala dějiny rodu i s jeho vazbou na Mikulov, který byl nejdůležitější rodovou državou až do poloviny 16. století, a prezentovala unikátní předměty ze 17. a 18. století vážící se k postavě knížete Jana Adama. Představila jej také jako schopného ekonoma, jemuž se podařilo stabilizovat rodové finance a investovat je do dalších koupí panství, jako byl Hodonín, Šternberk nebo Schellenberk a Vaduz, či jako významného stavitele, který nechal v Rakousích a na Moravě zbudovat řadu staveb – plumlovský zámek, část areálu lednického zámku nebo dva vídeňské paláce.

Scénář sestavily a výstavu realizovaly Regionální muzeum v Mikulově a Masarykovo muzeum v Hodoníně. Další instalace této výstavy byla provedena v Masarykově muzeu v Hodoníně. V průběhu výstavy se konaly čtyři komentované prohlídky vedené kurátorem výstavy.

31. 3.–2. 9. 2012

Piaristické školy v Mikulově a jejich vědecké přístroje

Výstava k 380. výročí založení piaristického gymnázia v Mikulově – nejstaršího ústavu tohoto řádu založeného mimo Itálii. Výstava vypráví o příchodu piaristů do českých zemí v roce 1631, představuje Františka kardinála Dietrichsteina, jenž pro své město zřídil vyšší vzdělávací instituci s tehdy pokrokovým programem výuky v klasických disciplínách a vědách přírodních, seznamuje s profesory, jejich studenty a absolventy, kteří vytvořili v městečku novou vrstvu vzdělanců. Ti nejlepší se stali vědci, právníky, filozofy a jejich dílo dalo vzniknout pověsti této instituce. Výstava, umístěná v prostorách zámecké knihovny, je postavená především na renesančních a barokních vědeckých

přístrojích matematického kabinetu gymnázia, jejichž ucelená kolekce je jedinečná způsobem vzniku, motivovaným potřebami školní výuky. Záštitu nad výstavou převzal D. P. Pedro Aguado, generální představený řádu piaristů v Římě.

K výstavě vyšel tiskem katalog vědeckých přístrojů z 16. až 19. století, jehož text zpracoval na konci osmdesátých let uplynulého století náš přední historik astronomie PhDr. Zdeněk Horský, CSc. Publikaci s názvem Historické vědecké přístroje v mikulovských sbírkách se dostalo významného ocenění – získala III. místo v prestižní Národní soutěži muzeí Gloria musaealis v kategorii Publikace roku 2011.

Výstava byla zahájena v roce 2011 a přechází do dalších let.

1. 4.–31. 10. 2012

Proti času – Prusové v Mikulově

Drobný výstavní projekt, v jehož rámci muzeum postupně představuje práci svých restaurátorů prostřednictvím zajímavých zrestaurovaných předmětů a jejich příběhů. Jedná se o předměty, s nimiž by se jinak, pokud by se nestaly součástí tematického celku připravované výstavy, veřejnost neměla možnost seznámit. Jsou instalovány v pokladně muzea, přístupné čekajícím návštěvníkům.

Prusové v Mikulově – malá výstava demonstrující na pozadí vojenských konfliktů vývoj palných zbraní v šedesátých a sedmdesátých letech 19. století. Kromě pěchotních pušek z doby prusko-rakouské války zde byla vystavena i nově zrestaurovaná první rakousko-uherská opakovačka Früwirth.

10. 3.–31. 10. 2012

Krajina železné opony

Krajina železné opony, jak ji vidí studenti Fakulty umění a architektury Technické univerzity v Liberci. Z Ateliéru Tomáše Pilaře a Zdeny Zedníčkové vzešel projekt zpracovávající různá témata zasazená do krajiny Mikulovska – polní knihovna s ubytovnou, termální lázně, cyklostezka s expozicí, židovské kulturní centrum s mateřskou školou a řada dalších – vše v originálních modelech.

24. 4.–6. 5. 2012

Ptáci Zámeckého rybníka

Zámecký rybník v Lednici je významným hnízdištěm vodního ptactva – pro tuto svou „úlohu“ získal status chráněné ptací oblasti Natura 2000. RNDr. Petr Macháček, CSc., autor výstavy, ptáky na lokalitě nejen dlouhodobě monitoruje (z jeho pera vzešla v roce 2010 odborná publikace Ptáci Lednických rybníků), ale také fotografuje. Přes dvě stovky velkoformátových barevných fotografií na výstavě působivě přiblížilo život na vodní hladině a v rákosí u břehu rybníka. Instalaci doplnilo také několik dermoplastických preparátů ze zoologické sbírky.

12. 4.–27. 5. 2012

Děvčata z pokoje 28, I. 410, Terezín

Výstava instalovaná v obřadní síni mikulovského židovského hřbitova vznikla péčí německé novinářky a reportérky Hannelore Brenner-Wonschick, která na základě osobních vzpomínek žen vězněných v dětství v Terezíně vydala v Německu stejnojmennou knihu, doplněnou dochovanými dokumentárními materiály. Výstava představila život několika mladých děvčat z jednoho z dětských domovů v Terezíně v období Protektorátu Čechy a Morava – jejich každodenní starosti i malé radosti a především silná přátelství, která na tomto místě vznikala. Popsala činnosti dětí v terezínských domech, jejich výchovu a vzdělávání, které jim poskytli laskaví vychovatelé. Část výstavy mapovala život přeživších děvčat až do dnešních dnů. V průběhu výstavy se uskutečnilo také několik doprovodných akcí – přednášky a programy pro školy.

3. 5.–31. 8. 2012

Muzejní noc – před setměním ovládly zámeckou terasu dravci a předvedli své lovecké umění, po setmění nabídla terasa okouzlující výhled na večerní Mikulov (foto Milan Karásek)

Moravští zemští rabíni v Mikulově

Titul moravský zemský rabín představoval nejvyšší a nejprestižnější hodnost v židovském duchovenstvu Moravy. Do tohoto úřadu byli voleni nejpovolanější učenci duchovního práva těšící se všeobecné autoritě u všech vrstev židovského obyvatelstva. Někteří z moravských zemských rabínů, jejichž sídlem byl po tři století Mikulov, se zapsali do kulturních dějin země. Muzeum svou výstavou instalovanou v obřadní síni mikulovského židovského hřbitova představilo čtyři z nich, jimž se na zdejší židovský hřbitov dosud jezdí klanět Židé z celého světa – Mordechaje Beneta zvaného zázračný rabín, významného představitele chasidismu na Moravě Šmuela Šmelkeho Horowitze, Menachema Mendela Krochmala a Davida Oppenheima.

Výstava je koncipována jako putovní a po skončení výstavní sezony byla zapůjčena do brněnské pobočky Židovského muzea v Praze (2.–31. 10. 2012).

27. 5.–30. 9. 2012

Křehký Mikulov – druhý festival Art Designu ve střední Evropě

Projekt galerie Křehký ve spolupráci s Regionálním muzeem v Mikulově představil v roce 2011 první organizované setkání českých i zahraničních galeristů, sběratelů, obchodníků se současným uměleckým designem i designových nadšenců. Oproti standardní galerijní prezentaci současného art designu netradiční zámecké prostory poskytly festivalu významnou přidanou hodnotu a přispěly k rozhodnutí festivalu zopakovat. Opět tak v roce 2012 nabídl festival ve výstavních prostorách muzea i mimo prohlídkovou trasu sérii výstav současného českého designu i premiérové prezentace nových produktů českých a světových tvůrců. Výstava přiblížila návštěvníkům art design jako světově již rozšířený pojem zahrnující design s přesahem do volného umění, designové předměty, které nemusejí být nutně vyráběné sériově, prototypy, unikáty a autorské originály.

Sběratelské preview druhého ročníku festivalu Art Designu Křehký Mikulov – první malý střeoevropský veletrh s art designem – se odehrálo v prvním červnovém víkendu, avšak některé z výstav byly návštěvníkům muzea k dispozici i v dalších týdnech. Na sběratelském preview se prezentovaly významné galerie – Art Design Project Bratislava; Dox by Qubus, Praha; Judy Straten Gallery, Horst; Křehký, Praha; Studio Pirc Porcelain, Mikulov; Vessel Gallery Londýn.

1. 6.–19. 8. 2012

Fenomén Igráček

Výstava věnovaná legendární figurce, Igráčkovi – představiteli mnoha povolání. Bohatá textová a fotografická dokumentace umožnila návštěvníkům nahlédnout do historie, současnosti a snad i budoucnosti populární figurky. Centrum instalace tvořila maketa města obydleného Igráčky, k vidění byly i první návrhy a původní sady Igráčka. Zajímavý byl pro návštěvníky pohled do zákulisí výroby – ukazoval výrobní formy figurek i kreativní vize vývojářů, kteří při tvorbě Igráčku popustili uzdu své fantazii.

8. 6.–9. 9. 2012

Design, sklo a prostor

Výstava z tvorby třech ateliérů Ústavu produktového a prostorového designu Fakulty multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně: ateliér Průmyslového designu a ateliér Designu skla se zabývají jak designem výrobků vztahujících se k průmyslu, tak volnou vizuální tvorbou, ateliér Prostorové tvorby se zabývá poznáváním charakteristických vlastností prostoru a jejich používáním při jeho utváření. Na výstavě byly zastoupeny práce současných studentů i absolventů fakulty.

6. 9.–31. 10. 2012

Dolní Věstonice – 700 let od první písemné zmínky

Výstava věnovaná historii Dolních Věstonic, realizovaná Regionálním muzeem v Mikulově pro obec k oslavám 700. výročí založení.

23. 6.–31. 12. 2012

Hieronymus Lorm – muž, jenž otevřel hluchoslepým svět

Výstava připomněla 190. výročí narození Hieronyma Lorma, mikulovského rodáka, jenž, sám hluchý a slepý, umožnil hluchoslepým vnímat svět. Do historie se zapsal jako básník, filozof a novinář, ale především jako tvůrce prstové dotykové abecedy pro hluchoslepe, jež se nazývá po svém autorovi – Lormova. Výstava byla věnována životu a dílu tohoto neobyčejného muže.

Výstava, realizovaná v roce 2011 Regionálním muzeem v Mikulově, byla zapůjčena: Muzeu Vyškovska (16. 1.–1. 7. 2012)

MěÚ v Turnově pro výstavu v synagoze (3. 8.–30. 9. 2012)

brněnské pobožce Židovského muzea v Praze (1. 11.–30. 11. 2012)

Vypůjčky exponátů pro expozice

Pro potřeby zachování stávajících expozic má muzeum uzavřeny smlouvy o dlouhodobých vypůjčkách sbírkových předmětů. Dlouhodobě má vypůjčeny sbírkové předměty pro Památník bratří Mrštíků v Divákách, a to z Vlastivědného muzea v Olomouci, z Muzea umění v Olomouci a Městského muzea v Kloboukách u Brna. Z Moravské galerie v Brně je dlouhodobě vypůjčeno více než dvě stě sbírkových předmětů, které jsou základem instalace Od gotiky po empír a doplňují též expozici *Galerie Dietrichsteinů*. Do této expozice byl také vypůjčen významný soubor předmětů od Mercedes Dietrichstein. Do archeologické expozice *Věk lovců a mamutů* v Dolních Věstonicích je dlouhodobě vypůjčen rozsáhlý soubor sbírkových předmětů z Archeologického ústavu AV ČR Brno a jeden sbírkový předmět z Národního muzea v Praze. Pro novou expozici *Víno napříč stoletími* bylo zapůjčeno několik předmětů z Jihomoravského muzea ve Znojmě, z Muzea města Brna a z Národního muzea Praha.

Vypůjčky exponátů pro výstavy

Pro dlouhodobou výstavu *Hieronymus Lorm – muž, jenž otevřel hluchoslepým svět* – má muzeum vypůjčeno pět předmětů od Společnosti pro hluchoslepe LORM. Pro dlouhodobou výstavu *Piaristické školy v Mikulově a jejich vědecké přístroje* si muzeum vypůjčilo čtyři exponáty od Biskupství brněnského. Na horním zámeckém nádvoří stojí plastika *Podobenství s lebkou*, již muzeu zapůjčil její autor akademický sochař Jaroslav Róna (původně umístěna na Pražském hradě). Pro výstavu v obřadní síni židovského hřbitova v Mikulově bylo vypůjčeno od Židovské obce Brno 16 předmětů. Pro realizaci výstavy *Jan Adam I. z Liechtensteina* si muzeum zapůjčilo exponáty celkem od 14 institucí – Státní okresní archiv Šumperk, Národní památkový ústav – Státní zámek Telč, Slezské zemské muzeum Opava, Českomoravská provincie Hospitálského řádu sv. Jana z Boha – Milosrdných bratří, Masarykovo muzeum v Hodoníně, Muzeum Prostějovska v Prostějově, Vědecká knihovna v Olomouci, Zemský archiv v Opavě, Národní památkový ústav – územní odborné pracoviště v Brně, Moravské zemské muzeum, Římskokatolická

O komentované prohlídky expozicemi je vždy zájem (foto Milan Karásek)

farnost Vranov u Brna, Římskokatolická farnost Velké Bílovice, Muzeum Novojičínska, Fürstliche Sammlungen Wien. Od Židovského muzea v Praze muzeum vypůjčilo putovní výstavu *Děvčata z pokoje č. 28*.

INTERPRETACE

Publikační činnost

● Monografie

V X. ročníku Národní soutěže muzeí Gloria musaealis získala publikace *Historické vědecké přístroje v mikulovských sbírkách* autora Zdeňka Horského, kterou vydalo Regionální muzeum v Mikulově v roce 2011, třetí místo v kategorii Muzejní publikace roku. Kniha vzbudila velkou pozornost nejen mezi naší odbornou veřejností, ale i mezi badateli *Scientific Commission* Mezinárodní unie pro dějiny a filozofii vědy (*International Union for the History and Philosophy of Science*, IUHPS), a v současné době Dr. Sara Schechner (*Harvard University*) připravuje recenzi publikace pro prestižní *Journal for the History of Astronomy*.

Katalog vědeckých přístrojů z 16. až 19. století byl vydán k výstavě pořádané k 380. výročí založení mikulovského piaristického gymnázia, prvního vzdělávacího ústavu tohoto řádu mimo domovskou Itálii. Díky sběratelským snahám pedagogů tohoto ústavu, motivovaným potřebami školní výuky, byly nádherné přístroje matematicko-fyzikálního kabinetu uchovány a díky muzeu lze tuto sbírku, jedinečnou způsobem vzniku, v ucelené podobě obdivovat až do dnešních dnů – nyní i díky publikaci našeho předního historika astronomie Zdeňka Horského.

● Sborníky

RegioM. Sborník Regionálního muzea v Mikulově, roč. 2011 (ed. Stanislava Vrbková), Mikulov 2012.

● Články

BRICHTOVÁ, Dobromila: Text o Mikulovu 18. století pro připravovanou publikaci nakladatelství Lidové noviny. Odevzdáno v prosinci 2012.

BRICHTOVÁ, Dobromila: Příspěvek do katalogu výstavy Brot und Wein, Niederösterreichische Landesausstellung 2013, Asparn-Poysdorf. Odevzdáno v září 2012, katalog k zahájení výstavy 27. 4. 2013.

Historický atlas měst České republiky. Svazek 25: Mikulov (ed. Robert Šimůnek), Praha 2012 (součástí autorského kolektivu byli pracovníci Regionálního muzea v Mikulově Dobromila Brichtová, Miroslav Koudela, Petr Kubín a Milada Rigasová).

MACHÁČEK, Petr: Případová studie. Vliv rybích obsádek na početnost vodních ptáků v NPR Lednické rybníky, in: Ochrana přírody a krajiny v České republice. Vybrané aktuální problémy a možnosti jejich řešení. Díl 2 (eds. Ivo Machar – Linda Drobilová a kol.), Olomouc 2012, s. 431.

Otázky neolitu a eneolitu 2011 (eds. Jaroslav Peška – František Trampota), Mikulov – Olomouc 2012.

Theoretical and Methodological Considerations in Central European Neolithic Archaeology. Proceedings of an international seminar held in Mikulov, Czech Republic on Oct 26–28, 2010 (eds. Jan Kolář – František Trampota), Oxford 2012.

TRAMPOTA, František – NEDBALOVÁ, Jarmila: Popice (okr. Břeclav), Přehled výzkumů, roč. 52 (2011), č. 1, s. 214.

TRAMPOTA, František: Popice (okr. Břeclav), Přehled výzkumů, roč. 52 (2011), č. 1, s. 196.

Muzejní programy

Májový víkend v muzeu a muzejní noc na zámku

25.–27. května 2012

Již osmým rokem zahájilo Regionální muzeum v Mikulově svůj tradiční Májový víkend muzejní nocí. Ten letošní proběhl spolu se Slavnostmi města Mikulova, a tak se k věrným návštěvníkům muzejní noci přidružili i ti, které přilákal program slavností. Muzejní noc tudíž zaznamenala rekordní návštěvnost – výstavními sály celého zámku prošlo víc než 1000 návštěvníků! Řada z nich měla zájem o komentovanou prohlídku, kterou kromě odborných pracovníků doprovázely i postavy připomínající historii zdejšího panství. Favoritem večera se stala výstava *Jan Adam I. z Liechtensteina*, věnovaná zakladateli novodobého státu Knížectví Liechtenstein, od jehož smrti uplynulo 300 let. Pro mikulovské návštěvníky byla zajímavá především tím, že mapovala dějiny tohoto slavného rodu právě se zaměřením na jeho vazbu k Mikulovu, který byl až do poloviny 16. století nejdůležitější državou Liechtensteinů. Jistě sehrála svou roli i značka exkluzivity výstavy daná faktem, že ji poslední březnový den osobně přijel zahájit vládnoucí kníže Jan Adam II. z Liechtensteina.

Příjemným májovým večerem i nocí se rozléhalo řinčení zbraní skupiny historického šermu Marcomania. V uniformách římských legionářů a v plné zbroji představili v doprovodném programu život vojáků, kteří na území jižní Moravy s legií císaře Marca Aurelia na počátku našeho letopočtu dorazili. Do programu se víc než aktivně zapojily děti, a ponechaly tak prostor svým rodičům, již dali před halasem římského ležení přednost veselým tónům cimbálové muziky Klaret, doprovázející muzejní noc pro změnu po moravsku, a to až do samého finále.

Dětem přinesla muzejní noc ještě další překvapení, jedno v podobě „žonglérské dílny“ v Gajdošově sále a druhé na východní terase v řadě soutěží a také ukázek výcviku dravých ptáků.

Zámecký sklep nabízel ochutnávku vín v průběhu celé noci a na její závěr přivítal všechny, kteří vydrželi až do konce, tradičním přípitkem u obřího sudu.

Májový muzejní víkend se v sobotu přenesl do Dolních Věstonic – vstup do archeologické expozice byl volný a odpoledne patřilo programu Pravěká dílna, kterou vedl Petr Zítka, mistr stípání pazourků. Původní technikou doby kamenné za použití kamenných či parohových nástrojů předváděl výrobu pazourkových hrotů a čepelí. Za jeho asistence se mohli zájemci vyškolit na průměrného neandertálce a každý si mohl vyrobit svůj pravěký nástroj nebo si z hlíny vymodelovat svoji vlastní venuši. Zájem byl velký, muzeum navštívilo kolem 120 osob.

Neděle byla určena vernisáži výstavy *Moravští zemští rabíni v Mikulově*, instalované v obřadní síni židovského hřbitova. V působivém prostoru zněly texty rabínských legend interpretované MUDr. Bohumírem Plucarem a sefardské písně v podání hudební skupiny Avrix. Vernisáž navštívilo 105 osob, které pohostil Spolek přátel židovské kultury v Mikulově, mající v péči židovský hřbitov.

Volný vstup do Památníku bratří Mrštíků v Divákách byl dárkem pro jeho návštěvníky, děti navíc v odpoledních hodinách čekalo kouzelné divadelní představení. Herci z profesionálního divadla Tramtárie z Olomouce zahráli v sále obecního úřadu Pohádky o mašinkách, a to za úžasné účasti 110 malých i velkých návštěvníků.

Muzejní program navštívilo v průběhu třech dní víc než 1600 hostů – jeden z podstatných důvodů, proč pokládat Májový víkend 2012 za víc než úspěšný.

Muzeum a škola pod zámeckou střechou

Od roku 2008 realizuje muzeum projekt nesoucí název *Muzeum a škola pod zámeckou střechou*, jenž si klade za cíl netradiční formou přiblížit kulturu a historii regionu žákům základních škol z Mikulova a blízkého okolí.

V roce 2012 se uskutečnily dva programy tohoto projektu. První s názvem *Tajemství římské mince* probíhá na mikulovském zámku v expozici *Římané a Germáni v kraji*

pod Pálavou. V průběhu dvou hodin se děti seznámí s tématem prostřednictvím výkladu lektorky a informací z multimediálních tabulí a filmu z expoziční projekce. Pomocí pracovních sešitů pak vypracovávají různé úkoly – luští nápisy, poznávají mince apod. Další čas se žákům věnují členové skupiny historického šermu Marcomania. V roce 2012 probíhal tento program ve dnech od 23. 5. do 26. 6. a postupně se ho zúčastnilo 277 dětí z dvanácti tříd z devíti základních škol (Mikulov, Strážnice, Hustopeče, Břeclav, Drnholec a Brno) a z gymnázií z Mikulova a Znojma.

Druhý program nese název *Tajemství Věstonické venuše* a probíhá v expozici *Věk lovců a mamutů* v Dolních Věstonicích. Žáci zde spolu s lektorkou a s pomocí pracovních sešitů hledají odpovědi na otázky, jak lovíli, čím se zdobili a kde bydleli lovci mamutů. Součástí dvouhodinového programu je i vlastní výroba hliněné sošky. Muzeum pak zajistí výpal figurek a předání jejich autorům. V roce 2012 probíhal tento program ve dnech od 8. 10. do 18. 10. a postupně se ho zúčastnilo 330 dětí ze 14 tříd z pěti základních škol (Drnholec, Hustopeče, Lednice a dvě mikulovské základní školy) a ze čtyř gymnázií (Mikulov, Znojmo, Hustopeče, Břeclav).

KULTURNĚ VÝCHOVNÁ ČINNOST

Regionální činnost

● Přednášky a odborné služby pro školy a pro veřejnost

- přednáška *Liechtensteinský Mikulov a sňatková politika rodů Liechtensteinů a Dietrichsteinů* – pro Klub důchodců v Mikulově (Dobromila Brichtová)
- přednáška *Muzeum v Mikulově a jeho ředitelé v letech 1913–1990* – pro Klub důchodců v Mikulově (Dobromila Brichtová)
- komentované prohlídky expozice Galerie Dietrichsteinů – pro účastníky odborných sympozií v Mikulově a dále na speciální žádosti cestovních kanceláří (Dobromila Brichtová)

V Divákách se o Májovém muzejním vikendu hrály dětem Pohádky o mašinkách (foto Milan Karásek)

- komentovaná prohlídka výstavy *Piaristické školy v Mikulově a jejich vědecké přístroje* – pro Český klub skeptiků Sisyfos (Stanislava Vrbková, Filip Brichta)
 - komentované prohlídky výstavy *Jan Adam I. z Liechtensteina* – pro návštěvníky (Marcel Vařeka – kurátor výstavy)
 - přednášky spojené s prohlídkou expozice k dějinám Význačné kolegiální kapituly sv. Václava v Mikulově *Verbo et exemplo* (Miroslav Koudela)
 - přednášky spojené s prohlídkou zámecké knihovny – pro návštěvníky (Miroslav Koudela)
 - přednášky věnované Hieronymu Lormovi – pro školy, pro širokou i odbornou veřejnost (v rámci konference *Židé a Morava*, pro brněnskou pobočku Vzdělávacího a kulturního centra Židovského muzea v Praze, pro návštěvníky vernisáže výstavy věnované Lormovi v Muzeu Vyškovska a pro studenty Gymnázia Bučovice) (Dana Massowová)
 - přednáška *Moravští zemští rabíni* – pro brněnskou pobočku Vzdělávacího a kulturního centra Židovského muzea v Praze (Dana Massowová)
 - přednášky věnované přírodě a krajině zdejšího regionu – pro Ekologický klub při ZŠ ve Valtické ulici v Mikulově (Milada Rigasová)
 - přednáška *Přínos novokřtěnců pro vývoj krajiny na hranici jižní Moravy a Dolních Rakous* – pro Klub důchodců v Mikulově (Milada Rigasová)
 - beseda s pamětníci holocaustu Annou Flachovou v rámci výstavy *Děvčata z pokoje 28, L410, Terezín* v obřadní síni židovského hřbitova v Mikulově (Dana Massowová)
 - přednáška Prof. Dr. phil. Martina Rothkegela, Th.D., profesora církevních dějin na vysoké škole teologické německých baptistů, Theologisches Seminar Elstal, Wustemark, věnovaná historii habánů v Mikulově, konaná v rámci odhalení pamětní desky Balthasaru Hubmaierovi na mikulovském zámku – pro veřejnost
 - prohlídky židovského města a hřbitova s odborným výkladem – pro veřejnost (Dana Massowová)
 - prohlídky zámeckého parku s výkladem věnovaným plánované obnově zahradních teras barokové zahrady u zámku v Mikulově – pro veřejnost (Milada Rigasová)
 - přednáška *Jordánsko – brána do Blízkého východu* – organizovaná pro Muzejní spolek v Mikulově a též pro zájemce v Bučovicích (Dana Massowová)
 - pořádání interaktivních dílen, workshopů, s názvem *Hanin Kufřík* v obřadní síni židovského hřbitova – pro školní skupiny ZŠ Hraničářů a Gymnázium Mikulov (Dana Massowová)
- **Spolupráce s regionálními organizacemi a institucemi**
- spolupráce muzea s Muzejním spolkem v Mikulově na přípravě společných projektů
 - spolupráce se spolkem Hutterischer Geschichtsverein – instalace a odhalení pamětní desky Balthasaru Hubmaierovi v zámecké zahradě (6. 10. 2012)
 - spolupráce se Spolkem přátel židovské kultury v Mikulově – účast na Dnech židovské kultury, komentované prohlídky židovskou čtvrtí, spoluúčast na realizaci expozice v obřadní síni židovského muzea, spoluúčast na projektu obnovy památníku židovským vojákům padlým v první světové válce, umístěného na židovském hřbitově v Mikulově
 - spolupráce s Turistickým informačním centrem Mikulov – vzájemná výpomoc při prohlídkách města a zámeckého sklepa. Spoluúčast muzea na akcích organizovaných TIC: *Předjarní den v Mikulově, Mikulovem se svařeným vínem, Mikulov – tak trochu jiná zima, Svatomartinský Mikulov*
 - spolupráce s občanským sdružením 7 dní, o. s., a MŠ Habánská Mikulov – *Zámecké čtení* určené pro předškolní děti
 - spolupráce s občanským sdružením 7 dní, o. s., – v rámci příměstského prázdninového tábora *Na Římany* poskytuje muzeum komentované prohlídky expozice *Římané a Germáni v kraji pod Pálavou*

O prohlídku expozice v Dolních Věstonicích o Májovém muzejním víkendu byl neskrývaný zájem (foto Milan Karásek)

- spolupráce se Základní uměleckou školou Mikulov – koncert Komorního orchestru ZUŠ při Májovém víkendu, koncerty klavírních kurzů pořádaných ZUŠ
- spolupráce s Centrálou cestovního ruchu Jižní Morava – volné prohlídky zámku v rámci pořádaných fam tripů (novináři a VIP hosté z Uralu, Ruska, Rakouska a Španělska)
- spolupráce s Porta culturae na projektu *Dny otevřených ateliérů*
- spolupráce s Federací židovských obcí v ČR, realizující rekonstrukci Horní synagogy v Mikulově (restaurátorský průzkum, zaměřování, poskytování dostupné dokumentace, pořizování fotodokumentace, účast na kontrolních dnech atd.)
- spolupráce se Zahradnickou fakultou v Lednici Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity Brno – poskytování odborného poradenství na téma příroda a krajina Mikulovska-Falkensteinska
- spolupráce s Městským úřadem v Mikulově – odborné poradenství pro Odbor památkové péče a pro starostu města ve věci příprav různých projektů obnovy města a krajiny

● Koncerty a jiné kulturní akce

Koncerty, při nichž bylo muzeum pořadatelem či spoluorganizátorem:

- charitativní koncert (Bilicium, o. s.)
- koncert Richarda Müllera
- koncert ZUŠ Galanta (ZUŠ Mikulov)
- koncerty v rámci Celostátního kola soutěže ZUŠ ve hře na lidové nástroje (ZUŠ Mikulov)
- XII. jazzový večer na počest Karla Krautgartnera (Sdružení přátel Karla Krautgartnera, město Mikulov, Český rozhlas Brno)
- koncert festivalu Concentus Moraviae 2012 (Mezinárodní centrum slovanské hudby Brno, o. p. s.)
- dvanáct koncertů v rámci XXVI. ročníku Mezinárodního kytarového festivalu (Mezinárodní kytarový festival Mikulov, o. s.)

Židovskou historii Mikulova představilo muzeum a Spolek přátel židovské kultury v roce 2012 výstavou *Moravští zemští rabíni v Mikulově*, umístěnou v obřadní síni židovského hřbitova (foto Jana Frantelová)

- divadelní představení kočovné společnosti v zámecké zahradě (Velký vůz, o. s.)
- tři koncerty v rámci 13. ročníku Klavírních kurzů Mikulov (Základní umělecká škola Mikulov)
- koncert Společnosti pro propagaci komorní hudby
- Adventní koncert (Národopisný spolek Pálava)
- Vánoční koncert (Virtuosi di Mikulov)
- Adventní koncert (ZUŠ Mikulov, Gymnázium Mikulov)

Další kulturní akce, při nichž bylo muzeum pořadatelem či spoluorganizátorem:

- Zámecké čtení – program pro děti (7 dní, o. s.)
- Oblastní výstava vín Mikulovské oblasti (Moravín Mikulov)
- Mladé víno odchází (Moravín Mikulov)
- Landart – podzimní akce pro děti (CEV Pálava a 7 dní, o. s.)
- kurz tanga pro začátečníky (Ninja Tango)
- Svěcení vína (Moravín Mikulov)
- křest katalogu „dílna“ (město Mikulov, Mikulovské výtvarné sympozium)
- charitativní aukce Biliculum (Československá obec legionářská)
- Mikulášská besídka (MŠ Habánská)
- křest 25. svazku edice Historický atlas měst České republiky – Mikulov (SOka Mikulov)

Akce nadregionálního významu

Regionální muzeum v Mikulově je tradičním spoluorganizátorem Mezinárodních kytarových festivalů, Mikulovských výtvarných sympozií a archivářských Mikulovských sympozií. Kromě nich se v roce 2012 podílelo na organizování dalších významných kulturních či vědeckých podniků:

Ústřední kolo soutěže ZUŠ ve hře na lidové nástroje

Pořádaly Základní umělecká škola Mikulov a Regionální muzeum v Mikulově
Finále soutěže, vyhlášené Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy jako celostátní čtyřkolová soutěž pro žáky ZUŠ, se účastnilo více než 700 soutěžících z celé ČR
11.–12. 5. 2012

XXVI. Mezinárodní kytarový festival

Pořádaly Kytarový festival, o. s., a Regionální muzeum v Mikulově
Součástí XXVI. ročníku MKF bylo 12 koncertů, mistrovské třídy, kurzy, semináře, výstavy
1.–7. 7. 2012

XIX. Mikulovské výtvarné sympozium – „dílna ´12“

Pořádaly město Mikulov a Regionální muzeum v Mikulově
14. 7.–11. 8. 2012

13. ročník klavírních kurzů „Audaces fortuna iuvat“

Pořádaly Základní umělecká škola Mikulov pod záštitou města Mikulova a Filharmonie Brno a Regionální muzeum v Mikulově
17.–24. 8. 2012

Mezinárodní konference Theory and Method in the Prehistoric Archaeology of Central Europe

Pořádalo Regionální muzeum v Mikulově
Setkání patřilo k největším archeologickým konferencím, které se v roce 2012 v České republice uskutečnilo; účastnila se ho stovka archeologů ze 13 zemí. Na konferenci

zazněly příspěvky k novým poznatkům o pravěkých obyvatelích Evropy, ke klimatu v pravěku i vztahu tehdejších lidí k přírodě. Na programu byly diskuze o nejnovějších výzkumech, poznatcích i nejmodernějších technologiích, které archeologové v současné době používají

24.–26. 10. 2012

Projekt Porta Culturae – Dny otevřených ateliérů na jižní Moravě

Účast na projektu přeshraniční spolupráce

22.–23. 9. 2012

VĚDECKOVÝZKUMNÁ ČINNOST

Archeologie

Ve spolupráci s Archeologickým ústavem AV ČR Praha (Dr. Petr Květina), Západočeskou univerzitou v Plzni (Dr. Daniel Sosna, Dr. Ladislav Šmejda) a Masarykovou univerzitou v Brně (Mgr. Jan Kolář) byla v říjnu 2012 uspořádána mezinárodní konference Theory and method in the prehistoric archaeology of Central Europe (<http://theoryandmethod.gofs.cz/>). Následně byla zahájena příprava tematického sborníku, který vyjde jako jedno číslo časopisu Anthropologie (vydává Moravské zemské muzeum).

Díky stavebním aktivitám v regionu probíhaly průběžně záchranné archeologické výzkumy. S pozitivním výsledkem byly provedeny výzkumy ve třech lokalitách: V Horní synagoze v Mikulově se podařilo odkrýt novověké a vrcholně středověké vrstvy a objekty z 13.–18. století. V Podivíně (Zborovská 289, č. parcely 603) byly během hloubení základů při stavbě rodinného domu zdokumentovány archeologické vrstvy z vrcholného středověku. V Tvrdomicích (polohy „pole od Týnecka“ a „od Týnecka“) proběhl záchranný výzkum předcházející stavbě plynovodu a na lokalitě byly zdokumentovány objekty ze starší doby bronzové a z laténu.

S negativním zjištěním byly provedeny archeologické dohledy na lokalitách: Hustopeče – firma Buildsteel; Břeclav-Charvátská Nová Ves – „Rytopeky“; Mikulov – firma Bottling, ul. Za Vápenkou; Mikulov – ul. Jiráskova; Mikulov – ul. Nádražní, Rakvice – „Pod kozími horkami“, Valtice – ul. Kopečná; Valtice – ul. Polní.

Historie

Rešersemi z archiválií Moravského zemského archivu v Brně proběhl výzkum ke stavební historii zámku v 17. a 18. století. Výstupy výzkumu byly využity jednak v textech Historického atlasu Mikulova, vydaného v roce 2012 Historickým ústavem AV ČR, v.v.i., (edice Atlas měst), jednak budou využity v připravované publikaci Mikulov. Pokračovala práce na projektu věnovanému sběratelství – byly zpracovány rešerše ke sběratelství Dietrichsteinů pro obrazárnu, devocionálií pro zámeckou kapli a rešerše pro vědecké sběratelství 18. století a k vybavení zámku v 19. století. Pokračovala též práce na databázi historické topografie mikulovských ulic a domů od středověku do současnosti. Na webové stránky muzea byly umístěny informace týkající se části sbírky grafiky, v roce 2013 by měla být sbírka grafik na webu již kompletní. Nadále probíhal výzkum dějin zámecké knihovny.

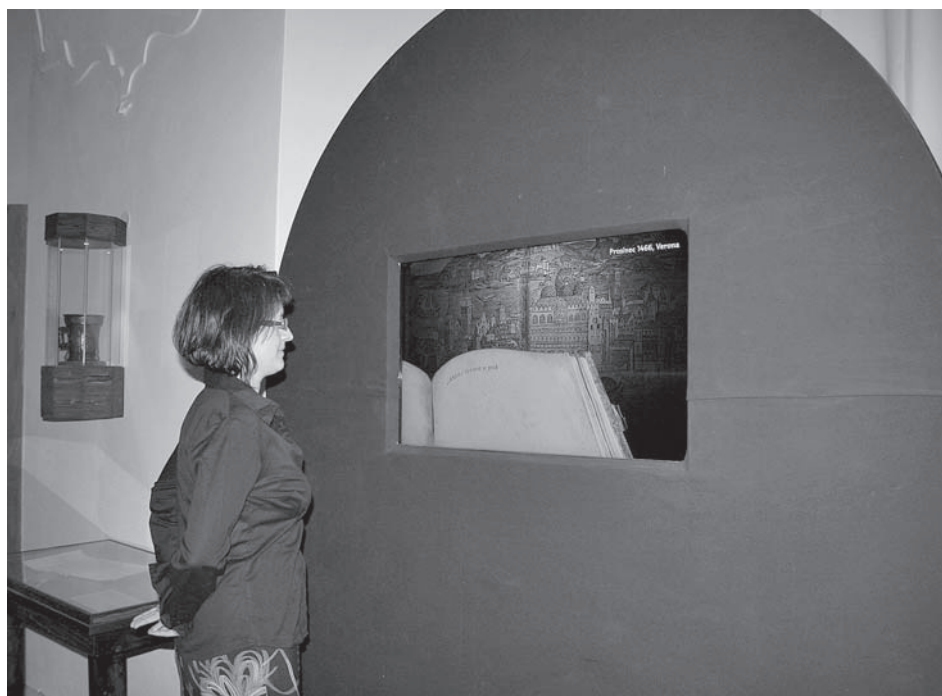
Pokračoval též dlouhodobý výzkum krajiny Mikulovska-Falkensteinska a jejího vývoje v raném novověku. V centru pozornosti výzkumu stála historie zámecké zahrady.

V roce 2012 započal výzkum mapující působení a práci mikulovských nakladatelů a knihkupců (B. Thiel, J. Nafe, A. Bartosch, G. Thierry), tiskařů a tiskáren (J. Bezdieka, A. Rossenau, K. Tutschka) a mikulovských fotoateliérů (F. Entner, A. Peterle). Poměrně rozsáhlý soubor pohlednic, fotografií, negativů a dalších předmětů pocházející z jejich dílen tvoří významnou část muzejní sbírky fotografií a pohlednic. Výsledky tohoto výzkumu by měly být shrnuty a představeny na výstavě v roce 2014.

Křehký Mikulov – druhý ročník festivalu Art Designu ve střední Evropě, rozšířený o první malý středoevropský veletrh s art-designem (foto Milan Karásek)

Dále pokračoval výzkum historie mikulovského pohraničí ve 20. století – činnost Stráže obrany státu (SOS) v letech 1936–1939, hranice v letech 1954–1989 – od nového zákona o pohraničí a vytvoření Pohraniční stráže do pádu totalitního režimu. V centru zájmu oddělení nové historie je též dokumentace období nacistické okupace v regionu. Pozornost byla věnována též zpracovávání informací týkajících se života mikulovských Židů v období minulého století, především se zaměřením na židovské vojáky v první světové

Někdejší barokní zámecká konírna se stala dalším výstavním prostorem muzea – 31. května 2012 zde byla otevřena expozice *Víno napříč staletími*. Spolu se stávající instalací *Tradiční vinařství na Moravě* nabízí návštěvníkům ucelenou představu o všem, co s vínem, jeho výrobou, pěstováním vinné révy i kulturou s vínem spojenou souvisí (foto Milan Karásek)

válce. Oddělení nové historie poskytlo odbornou pomoc třem židovským rodinám při vyhledávání informací o jejich předcích (Dr. Toch z jeruzalémské univerzity, rodina Kennetha Fehla z USA, rodina Avishlay Yaniva z Izraele); současně udržuje kontakty s několika potomky mikulovských Židů.

Přírodovědný výzkum

Zoologie

V roce 2012 pokračoval dlouhodobý průzkum – monitorování ptactva Lednických rybníků a Novomlýnských nádrží. Sčítání ptáků na Lednických rybnících proběhlo devětatdacetkrát, na Novomlýnských nádržích jedenáctkrát. Vzhledem k tomu, že pro nedostatek vody nebyl žádný rybník zcela naplněn a že Nesyt byl částečně letněn, zdržovalo se zde značné množství ptáků s velkou druhovou rozmanitostí. Monitoring ptáků Novomlýnských nádrží od roku 1980 do roku 2012 zpracovali společně RNDr. Petr Macháček, CSc., RNDr. Josef Chytil a RNDr. Miroslav Šebela do publikace Ptáci Vodního díla Nové Mlýny, připravené k vydání v roce 2013.

Pokračoval též dlouhodobý monitoring všech hnízd čápů bílých na okrese. V průběhu roku bylo kontrolováno 48 hnízd, z nichž bylo 44 obsazeno.

Botanika

V roce 2012 pokračoval floristický výzkum regionů Mikulovska – lokality Slanisko, Novosedly a Dobré Pole, Langewart, Studánkový vrch, Vysoký roh. Stejně tak probíhal výzkum květeny Hustopečska – výsledky výzkumu jsou obsahem výsledkové zprávy Přírodní rezervace Zázmoniky.

POSKYTOVÁNÍ VEŘEJNÝCH SLUŽEB

Povinnost poskytování veřejných služeb vyplývá z § 10a zák. č. 122/2000 Sb., v platném znění. V odst. 2, písm. a)–e) jsou vymezeny standardizované veřejné služby a povinnosti poskytovatelů při zajišťování jejich rozsahu a struktury. V rámci povinnosti každoročně zpřístupnit sbírku nebo sbírkové předměty realizovalo muzeum v roce 2012 devět výstav, z nichž jedna přecházela z loňského roku. V průběhu roku otevřelo novou expozici, která doplnila a rozšířila jedno z nosných témat mikulovského muzea – téma vinařství. V muzejní pokladně byla navíc formou malé prezentace představena restaurátorská práce ukázkou konzervovaného sbírkového předmětu. Jedna z výstav, realizovaná v roce 2011, byla jako putovní zapůjčována dalším institucím. Výstavy byly náležitě propagovány ve sdělovacích prostředcích, na webových stránkách muzea i prostřednictvím rozesílaných pozvánek na vernisáže.

Muzeum pořádalo programy pro dospělé i pro děti a snažilo se jimi rozvíjet a doplňovat činnost výstavní, kulturně-výchovnou a vědecko-výzkumnou.

Zpráva o činnosti muzea je každoročně uveřejněna na webových stránkách muzea a informace o plnění úkolů v oblasti hlavní činnosti organizace jsou publikovány ve sborníku RegioM. Výsledkem ediční činnosti muzea v roce 2012 bylo vydání muzejního sborníku a podíl na vydání sborníku z archeologické konference. Veškeré publikace vydané muzeem má veřejnost možnost zakoupit v pokladně muzea nebo prostřednictvím internetového obchodu ABZ (www.abz.cz), případně lze požádat muzeum o zaslání na dobírku. O možnosti prodeje informují webové stránky muzea.

Odborné posudky a vyjádření byly zpracovávány průběžně dle požadavků a potřeb institucí – zejména v oborech archeologie, historie, botanika a zoologie.

Standard ekonomické dostupnosti plnilo muzeum u návštěvníků příslušnými sledy, o nichž je informace uváděna na webových stránkách muzea a v propagačních materiálech.

Bezbariérový přístup do všech prostor muzea bohužel nedovoluje historický charakter objektu, je umožněn pouze v případě expozic Od gotiky po empír, Galerie Dietrichsteinů

Fakulta multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně předvedla tvorbu svých ateliérů na výstavě *Design, sklo a prostor*. Zájem rozhodně vzbudila (foto Milan Karásek)

a Víno napříč staletími, dále do části expozice Tradiční vinařství a vinohradnictví na Moravě a do části Kongresového centra.

NÁVRHY A REALIZACE PROJEKTŮ – GRANTOVÁ ČINNOST

V roce 2012 získalo muzeum od města Mikulova dotaci ve výši 10 000 Kč, která byla určena na realizaci programu Muzejní noci. Úspěšně se ucházelo o dotaci z operačního programu Životní prostředí na projekt Stabilizace opěrných zdí areálu v Mikulově jako prevence sesuvů a skálních řízení svahů Zámeckého kopce – jedná se o částku 15 045 708 Kč. Z Nadačního fondu obětí holocaustu muzeum získalo grant ve výši 25 000 Kč na projekt výstavy Moravští zemští rabíni v Mikulově. Ministerstvo kultury poskytlo muzeu dotaci z programu ISO/D ve výši 60 000 Kč na restaurování barokního obrazu Svatá rodina.

NÁVŠTĚVNOST REGIONÁLNÍHO MUZEA V MIKULOVĚ V ROCE 2012

Regionální muzeum v Mikulově navštívilo v roce 2012 cca 70 000 platících návštěvníků (srov. s rokem 2011 – cca 71 300 návštěvníků), což je stav srovnatelný s vysokou návštěvností předchozího roku.

- Zámek – expozice: cca 47 500 návštěvníků
- Archeologická expozice v Dolních Věstonicích: cca 22 200 návštěvníků
- Památník bratří Mrštíků v Divákách: 230 návštěvníků

Kromě platících návštěvníků strávilo v prostorách muzea v roce 2012 svůj volný čas více než 11 000 dalších osob při kulturně-výchovných a vzdělávacích programech, společenských akcích, koncertech a vernisážích výstav, 600 dětí při školních programech a zhruba 26 600 osob při firemních a soukromých akcích či při ostatních programech určených veřejnosti.

Historický atlas měst České republiky je součástí celoevropského projektu historických atlasů měst. Svazek 25 je věnován Mikulovu a vznikl za spolupráce odborných pracovníků mikulovského muzea (foto Milan Karásek)

V roce 2012 navštívilo Regionální muzeum v Mikulově tedy celkem cca 108 300 osob (srov. s rokem 2011 = 108 800 osob).

OPRAVY A ÚDRŽBA OBJEKTU

Výměna vnitřních hydrantů

Akce byla provedena v důsledku nutnosti odstranění závad zjištěných při technické kontrole. Při ní došlo k výměně 14 kusů vnitřních hydrantů včetně přípojného potrubí a tvarovek. Zároveň byla vyměněna čerpadla požárního vodovodu se současným osazením spouštěcí automatiky a záložním napojením na zdroj energie.

Požární odvětrání velkého zámekého sálu

V souladu s dohodou se zástupci preventistů PO HZS Břeclav byl řešen nedostatek v systému odvětrání velkého zámekého sálu, a proto zde proběhla instalace ovladače k otevírání pěti oken.